

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון שלא ♦ שנה ח ♦ אבות ה

שב"ק פנחס ♦ תמוז ה'תשפ

דברי אלוקים חיים מרח רבינו הגה"ק זיע"א

וידבר ה' אל משה לאמר פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתני מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כיליתי את בני ישראל בקנאתי, לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום

בפסוק שלפנינו יש לדקדק כמה דקדוקים בראשונה למה חזר ליחסו לפנחס, הלא כבר נאמר בתחילת המעשה בפרשה הקודמת פרשת בלק, וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן וגו', ורש"י פירש לפי שהיו השבטים מבזים אותו "הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו (שהוא יתרו) עגלים לעבודה זרה, והרג נשיא שבט מישראל", לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן.

וצריכים להבין מה שנקט "שבטים מבזים אותו" ולא נקט "הבריות מבזים אותו", וגם מה הוא הלשון שהיו מבזים אותו, מה בא כאן לשון בזיון, אם צדק פנחס למה לבזות אותו ואם לא צדק מה זה הבזיון ידונו אותו בבית דין שהרג נשיא מישראל והבית דין יפסוק על פי התורה, מה הוא זכאי או חייב. וגם קשה הלא הם ידעו שהוא נכד אהרן הכהן ומכל מקום ביזהו מפני שהוא גם נכד של יתרו שפיטם עבודה זרה, ולכן לכאורה מה הוסיף בזה שכתב הפסוק עוד הפעם שהוא בן אלעזר ונכדו של אהרן הכהן.

ויש שתיצרו (גור אריה, במדבר כ"ה: יא, א) מה שנקט "השבטים" לומר שהעיקר היחוס הוא תולה בשבטים, שכל אחד יודע יחוס שבטו, וכמו שאמרו חז"ל (קידושין ע"ב) שעתיד הקב"ה שיהיה מעיד על השבטים וכדכתיב בפסוק "שבטי י-ה עדות לישראל", ולכן היו מבזים אותו שהם מיוחסים והוא אינו מיוחס כל כך מפני שהוא מזרעו של יתרו, ובא הכתוב ליחסו אחרי אהרן לומר שהעיקר הא יחוס מצד האב ולא אחרי האם ולכן הוא אומר שמכאן והילך גם פנחס יהיה כהן לעולם וכמו אביו אלעזר.

ועוד יש לומר שהם אמרו שבא זה המעשה של אכזריות מצד אבי אמו שהוא יתרו ולא מצד אהרן שהוא אוהב שלום ורודף שלום, ולכן בא הפסוק לומר שגם זה בא מצד אהרן שאל יחשבו שאהרן לא היה קנאי, אלא שאף שהיה אוהב שלום אבל גם היה רודף שלום כלומר שרדף את השלום אם הוא נוגע לכבוד שמים ולכן הקנאות של פנחס בא גם מצד אהרן שבאופן כזה גם אהרן שהיה אוהב שלום ורודף שלום אבל כאן היה גם הוא מתנהג להיות רודף שלום ולעשות כמעשה פנחס.

ונראה עוד לומר ולתרוץ מה שהקשו באופן אחר, ומקודם נביא את הפסוקים מתחילת המעשה של פנחס, מפרשה הקודמת (בלק, כה, ה) "והנה איש מבני ישראל בא ויקרב את אחיו את המדינית לעיני משה ולעיני כל עדת בני ישראל והמה בוכים פתח אוהל מועד, וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה ויקח רומח בידו" וגו'.

ופירש רש"י שנתעלמה ממנו (כלומר ממשה) הלכה שכל הבעול ארמית קנאים פוגעים בו, ולכן געו כולם בבכיה וכו', ופנחס ראה מעשה וזכר הלכה, אמר לו למשה מקובלני ממך הבעול ארמית קנאים פוגעים בו, אמר ל (משה לפנחס) קרינא דאיגרתא איהו ליהו פרונקא [כלומר מקריא האיגרת הוא יהיה השליח לבצע מה שכתוב בהאיגרת] ומיד ויקח פנחס רומח בידו ועשה מה שעשה.

המשך בעמ' ב'

דברות קודש מרח רבינו עט"ר שליט"א

פעם נפגשו האדמו"ר רבי יואל מסאטמאר זצ"ל והאדמו"ר מבאיאן זצ"ל, ושאל האדמו"ר מסאטמאר מדוע חילקו את פרשת הקנאות שהחל בסוף פרשת בלק, ואת השכר שקיבל הוא כותב בתחילת פרשת פנחס, וענה האדמו"ר מבאיאן שכשהאדם נוקט במעשה קנאות, צריכים שבוע ימים לבחון האם זה היה אכן לשם שמים, ואם מגיע לו שכר על זה.

אמר האדמו"ר מסאטמאר שהסיבה הוא שאם היה מסיים אותו בסוף פרשת בלק, זה היה גורע מחינוך ילדי ישראל, שלומדים בתת"ם, רק את ראשית הפרשה, לכן הביאו את השכר שקיבל, בראשית הפרשה הבאה.

אנו רואים בפרשה שלנו, שתחילה בשכר שקיבל פנחס אחר מכן שוב פעם את פרשת קרח, אחר מכן את פרשת המועדים.

נשאלה השאלה איך נכנס פה שוב פרשת קורח, ומה הקשר של פרשת המועדים לימי בין המצרים.

אלא ניתן לומר לפי הפירוש על השאלה מה החילוק בין פנחס לקרח הרי שניהם לכאורה התכוונו למען כבוד השם, ומדוע קרח נכשל וקיבל עונש חמור עד כדי כך שאין לו חלק לעולם הבא ואילו פנחס קיבל שכר והתעלה לכהן גדול.

אלא שבקרח כתוב ויקח קרח מפרש רש"י לקח צד והתרגום ואתפלג קרח, דהיינו הוא פילג את עצמו מעדת בני ישראל, וחלק על משה רבינו מבחוץ.

ובפנחס כתוב בקנאו את קנאתי "בתוכם" הוא כלל את עצמו ואת קנאתי בתוך כלל ישראל.

כן אומרים שפנחס אכן לא קיבל שכר על עצם מעשה הקנאות אלא על שהציל את כלל ישראל מהמגיפה. ובקרח רואים הפוך שמעשיו הביאו על כלל ישראל מגיפה.

על כן אחר שהזכיר את השכר של פנחס הביא גם את הסיפור של קרח לראות ולבחון את ההבדלים ביניהם.

ימי בין המצרים

אנו נמצאים כעת בימי בין המצרים בהם אנו מתאבלים על חורבן בית המקדש, ושואפים לבנייתו מחדש.

וכל אחד שואל את עצמו, מדוע אנו צריכים באמת לבית המקדש מה חסר לנו כעת, ישנם ב"ה כיום בתי מקדש מעט מפוארים ביותר, ואף לאחרונה בנו בתי מדרש ענקיים הגדולים בשטחם מבית המקדש.

ובעיות היו גם בזמן בית המקדש, וחז"ל מגלים לנו שבית מקדש ראשון חרב מפני שלוש עברות, עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים, ואילו בית המקדש השני חרב בגלל שהיתה שנאת חנם לכן קוראים אנו את פרשת המועדים בימים אלו של בין המצרים שנדע מה חסר לנו ולעבודת בית המקדש לו אנו מצפים יה"ר שנזכה לראות בבנין בית המקדש בתפארתו במהרה בימינו.

אצל חסידים אמרו עד הקרעטשמע גם צריכים גלעזל בראנפין, ע"כ יה"ר שעד שנזכה לגאולה האמיתית והשלימה במהרה נזכה כלנו לחיים בריאים ושלווים בני חיי מזוני ורוויחי, משיח צדקינו רוצה כמובן לגאול אותנו כשאנו בריאים וחזקים.

לא נעלמה הלכה לגמרי

והנה יש להבין על פי פירושו איך יתכן שמשנה רבינו נתעלמה ממנו ההלכה זו לגמרי עד שגעו כולם בבכיה, ורש"י כתב שלא יתכן כזאת משנה עמד כנגד שישים ריבוא במעשה העגל ולקח את העבודה זרה ויטחן אותו עד אשר דק וגו', וכאן רפו ידיו, אלא כדי שיבוא פנחס ויטול את הראוי לו עכ"ל. מ"מ קשה לפי מה שענה משה לפנחס שמקריא האיגרת הוא יהיה השליח, כלומר שיקיים מה שכתוב בה שקנאים פוגעין בה, היה לו לומר למשה "איך שכחת כל זאת", ולא אמר כך אלא שניאה מדבריו שאפשר לפרש את האיגרת הזאת, כלומר ההלכה הזאת בדרך אחרת ורק משום שפנחס אמר שזה הכוונה בזאת ההלכה ולכן אמר שיקיים מה שכתוב בה לפי דבריו.

ולכן נראה לומר שמצינו לשון תפלה שנקרא פגיעה וכמו שכתוב אצל יעקב אבינו ע"ה "ויפגע במקום" (כח, יא) ופירש רש"י בשם רבותינו שהוא לשון תפילה, וכמו שנאמר "ואל תפגע בי" ולמדנו שתיקן יעקב אבינו תפילת ערבית, ולכן הכוונה במה שכתוב "קנאים פוגעין בו" שצריכים להתפלל שהבועל הארמית יחזור בתשובה, ויתמו החטאים ולא חוטאים, אבל פנחס היה סובר שפגיעה הוא מכת חרב וכמו שנאמר (שמואל ב, טז) "גש ופגע בו ויכה וימת" ולכן אמר לו משה קריינא וכו', דכיון שאתה סובר שהפירוש של פוגעין בו הוא מכת חרב, ראוי שתהיה אתה המבצע והשליח לעשות זאת. ולפי זה ניחא מש"כ שנתעלמה ממנו ממשנה הלכה זאת שהוא סבר שזה הכוונה הוא תפילה, אבל האמת הוא כמו שפינחס סבר שזה כפשוטו מכת מוות וכן עשה פנחס למעשה.

פוגעין תרתי משמע

אבל עלינו להבין אם כן למה השבטים היו מבזין אותו לומר שהוא נכד של יתרו ולכן הרג נשיא שבט מישראל, דאם הפירוש הא כמו שסבר פנחס, אם כן עליו היה לעשות כן.

ונראה לומר דהנה בפסוק נאמר "והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדינית לעיני משה, ולעיני כל עדת בני ישראל והמה בוכים פתח אוהל מועד" ורש"י פירש שבכו מפני שנתעלמה ממשנה ההלכה, אבל בתרגום יונתן כתב "ואינון בכיין וקרין שמע" דהיינו שקראו אז קריאת שמע, והמפרשים התחבטו רבות בדברי התרגום יונתן, איך נכנס קריאת שמע לכאן, עד כדי כך שבחנכת התורה מביא שיש כאן טעות סופר וצריך לומר "וקלין שמע" דהיינו ששמע פנחס קולם שבוכים בקול, ולכן קם ועשה מה שעשה, אבל בכל החומשים כתוב "בכיין וקרין שמע" שמובן שקראו קריאת שמע.

והנה האבן עזרא פירוש בפסוק "והמה בוכים" מתפללים להשם כלומר שהם פירשו שהכוונה של קנאים פוגעין בו היינו להתפלל עליו, ולכן הם התפללו לה' ובוכים שה' יתן לו שכל שיחזור בתשובה לפני יתברך.

ולפי זה אפשר לומר בדרך אפשר שמצינו בגמרא בריש מסכת ברכות בתוספות (ד"ה מאימתי) שכתב שדרכם היה להקדים קריאת שמע ואח"כ התפללו תפילת ח"י ברכות לה', וגם אפשר לומר על פי התוס' במסכת שבת (דף יא.) ד"ה כגון שכתבו שקריאת שמע גם כן נקרא תפלה, ולכן שפיר קאמר התרגום שקורא ק"ש, ויתכן גם שרק ק"ש קראו ח"ה מש"כ האבן עזרא "מתפללים להשם" כלומר שקראו קריאת שמע שזה גם כן נקרא תפלה וכמ"ש התוס' הנ"ל.

והנה מצינו בגמרא מס' ברכות (דף ו) שמשמע שגם פנחס התפלל קודם שעשה המעשה של הריגת זמרי, דאמרו חז"ל אין עמידה אלא תפילה שנאמר בפסוק בתהילים (פרק קו) ויעמוד פנחס ויפלל (ואין ויפלל אלא לשון תפלה וכמו שהיה כתוב ויתפלל) וכן בספר הסליחות אנו אומרים "מי שענה לפנחס בקומו מתוך העדה הוא יעננו" ומבואר לכאורה דבעת קומו מתוך העדה אז התפלל ופנה בתפלה להקב"ה, ואז ענה לו ה', וכן במדרש רבה מפורש שפנחס התפלל וכן בגמרא חולין (דף קלד) קאמר שהכניס מקבלים את הלחיים שהוא נגד התפלה שהתפלל פנחס שנאמר "ויעמוד פנחס ויפלל, ואם כן צריכין לומר שגם פנחס התפלל שישבו בתשובה, אבל נראה שמשום שראה שאין עזר התפלה הבין שהכוונה הוא "פגיעה" כפשוטו מכת מות, ולכן עשה כן הלכה למעשה.

ביזו את פנחס על שלא נענתה תפילתו

אבל לפי זה צריכין אנו להבין למה היו השבטים מבזין אותו וכנ"ל, ונראה לומר שהם רק היו מבזין אותו שהוא בא ממשפחה של יתרו שעבד עבודה זרה, אבל לא על עצם המעשה שעשה, באם כן היו צריכין לדנו בבית דין משום הריגת אדם מישראל וכנ"ל.

אלא נראה לומר שהם ביזו אותו ואמרו שאין הכי נמי שגם אתה התפללת עליהם גם כן שיחזרו בתשובה, אבל מה שלא נענתה, הוא משום שאתה בא מרשעים, ואין הקב"ה שומע תפלת צדיק בן רשע וכמ"ש אצל יצחק והרבקה שהשם שמע לקול יצחק משום שאין דומה

תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע ולכן לא נענתה רבקה משום שאביה היה רשע בתואל הארמי עיי"ש ברש"י בפרשת תולדות על הפסוק ויעתר לו ולא לה.

ולכן שפיר שרק היו מבזין אותו אבל הכתוב בא ויחסו אחר אהרן שהיוחסין הולכין אחר האב ולכן ברבקה לא נתקבל תפלתה משום שאביה הוא בתואל הרשע, אבל כאן בפנחס אף מצד אמו הוא בא מיתרו שפיטם לע"ז, מ"מ העיקר הוא שמצד אביו הוא בן של אלעזר בן אהרן הכהן, ולכן אין לומר שמשום שלא היה מיוחס משום הכי לא נתקבל תפלתו, אלא שהעיקר שפשט ההלכה הוא שקנאים פוגעין בו הוא כמו שהבין פנחס לבסוף, ולכן אמר הקב"ה שאין לכם טענה על פנחס שעשה הכל כדין וכהלכה, ואדרבה ה' נותן לו את בריתו שלום והיתה לו הכהונה ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם.

איך נשיא בישראל יעשה כזאת

והנה החטא הזה של זמרי הוא בלתי מובן, איך נשיא ישראל יעשה כזאת, והנה בספר מי השילוח (להרה"ק מרדכי יוסף מאיזביצא זצ"ל) מביא דבר נפלא וכתב בזה הלשון: ולא יעלה על הדעת לומר שזמרי היה ח"ו נואף כי מן הנואף לא עשה הקב"ה פרשה בתורה, אך יש בזה סוד דהיינו מי שמרחיק עצמו מן היצר הרע ושומר עצמו מן העבירה בכל כוחו עד שאין שביכלתו לשמור את עצמו יותר מזה, ואז כשנתגבר יצרו עליו ועושה מעשה, אז בודאי רצון השם יתברך הוא, וכעין מעשה יהודה ותמר, שהיה בת זוגו ממשי, חה הענין היה כאן גם כן, כי זמרי היה באמת שומר עצמו מכל התאוות הרעות, ועתה עלתה שהיא בת זוגו, מאחר שאין בכוחו לסלק מזה המעשה ופנחס אמר להיפך שעדיין יש בכוחו לסלק עצמו מזה, זה שכתוב ושם יש ישראל המוכה, היינו שהקב"ה הראה לפנחס אחרי המעשה שעשה, שאל יחשוב פנחס שזמרי היה נואף גמור, אבל פנחס שבא מזרע יוסף שנתברר בסיגופין ונסיונות בענין זה, ולכן הרע בעיניו מאוד על מעשה זמרי, והיה דן אותו בדין של קנאים פוגעין בו, ולכן משה רבינו לא הכניס את עצמו לדנו במיתה, אבל הקב"ה אהב את פנחס והסכים עמו, כי לפי שכלו עשה דבר גדול בקנאותו ומסר נפשו על זה ע"כ תוכ"ד.

והנה הדברים האלו מש"כ הוא חידוש גדול, והיו הרבה גדולים שלא קיבלו את דבריו בזה, כי דבריו הם פלא גדול, (עיין בספרו הנ"ל, וגם בספרי תלמידו ר' צדוק הכהן מלובלין זצ"ל הנקרא תקנת השבים, וגם בספר תפארת יונתן לר' יונתן איבישיץ זצ"ל) שכתב בפרשה זו כעין זה דחליה לחשוב בזמרי ושאר דור המדבר דור דעה אוכלי המן שיחטאו וכו', רק כל החטאים שלהם היה לשם שמים וכו' וכן כתב עוד בספרים הק' שאין לנו השגה בחטאם של אבותינו הק' ובפרט בדור דעה כדורו של דור המדבר שכתוב בזה"ק שלא יהיה עוד דור כזה דור דעה עד שיבוא המשיח ויגאלנו בגאולה השלימה.

ימי בין המצרים - הקריאה מעוררת את הזמן

והנה אנו נמצאים בפרשת פנחס שהוא נקראת בדרך כלל בימי בין המצרים, בין יז בתמוז לט' אב, ויש בזה רמזים רבים בספרים הק' וגם מובא שבפרשתנו מרומז הענין של הימים שבין י"ז בתמוז לט' אב, שבפרשה זו מזכירים כל המועדים, ולעתידי לבוא יתהפכו הימים האלו של האבילות לימי משתה ושמחה, וגם מובא שלעתידי לבוא יהיה יום י"ז בתמוז יום א' של יום טוב ו ט' באב יום האחרון של החג והימים שבמצע יהיה כמו חול המועד חה מרמז מה שקורין בימים אלו פרשיות המועדות בפרשת פנחס.

ובספר הק' שפת אמת מובא הענין שיש בקריאת הפרשה הזו בבין המצרים, כי בפרשתנו מזכירים התמידים והמוספים והרמז בזה הוא לעורר את עם ישראל להשתוקק לעבודת בית המקדש וגן מובא בספה"ק רמזים בזה שכיון שכתוב בפרשתנו עניני חלוקת הארץ ונחלת בני ישראל בארץ ישראל ויש בזה רמז על נחלת בני ישראל בארץ ישראל לעתידי לבוא בנחמת ציון וירושלים.

והעולם אומרים בדרך צחות כי פרשת פנחס כשקוראים במקומה על פי הסדר של הפרשיות חל כמעט תמיד בבין המצרים, אבל שלא במקומו בימי החגים שבהם קורין פרשיות החג מפרשת פנחס, חה לרמז שאדם הוא במקומו, הוא אין כל כך חשוב מכיון שרגילים בו וכולם מכירים אותו, אבל אם בא כאדם חשוב וכאורח במקום שאין מכירים אותו אז שם הוא נכבד בעיני העם, וכן הוא הרמז של פרשת פנחס במקומו כלומר בסדר הפרשיות ושלא כסדרן שפרשה זו הוא במועדים, וכן כתבו הספה"ק רמז שבימים האלו אפשר למצוא את השי"ת ביותר ניקל, חה מרומז בפסוק כל רודפיה השיגוהו בין המצרים, ושלא במקומו. ויהי רצון שנוכל בימים האלו להתבונן בכל מעשינו ונזכה לתקן את עצמינו עד שנזכה להגאל כבר בימים האלו, והכל תלוי רק בתשובה, וכמ"ש הרמב"ם שאין ישראל נגאלים אלא בתשובה, וכתבו הסה"ק שדי גם תשובה מועטת וכפתח של מחס, והעיקר התשובה יהיה לעתידי ע"י אליהו הנביא שזה פנחס שיתקיים הפסוק והשיב לב אבות על בנים בקרוב ע"י חסדים ורחמים מגולים אמן ואמן.

בניני חיים

לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום (כה, יב)

בדין הוא שיטול שכרו (רש"י)

מן הדין אין אדם ראוי לשכר בעד מעשיו, שכן איננו אלא ממלא חובתו ובעד מילוי חובה אינו מגיע שכר. אלא השם יתברך עושה חסד עם ברואיו ומשלם שכר בעד מעשיהם הטובים. זהו פשוטו של הפסוק: "ולך ה' החסד כי אתה משלם לאיש כמעשהו" – גם זה שמשלם אתה לאיש כמעשהו אינו אלא חסד... אך במה דברים אמורים, כשעושה אדם דברים שהוא מחוייב לעשותם. אבל פנחס הלא עשה דבר שהוא "הלכה ואין מורין כן" – שאילו היה בא לשאול פי בית דין לא היו מחייבים אותו לעשות זאת, הרי ממילא מגיע לו שכרו בדין ולא בחסד...

(דגל יהודה בשם החידושי הר"ם ז"ל)

יפקוד ה' אלוקי הרוחות איש אל העדה (כז, טז)

נסמך פרשה זו – פרשה של מנהיג ישראל לפרשת קרבנות המועדים המתחלת בקרבנות של שבת ור"ח, ומרומז ע"פ מה שאמרו בגמ' (סוכה כז, ב) חייב אדם להקביל פני רבו ברגל, ונלמד ממה שכתוב (מלכים ב' ד, כג) "מדוע את הולכת אליו היום, לא חודש ולא שבת" מכלל שבשבת וראש חודש חייב אדם לקבל פני רבו – ולזה נסמכו הפרשיות שצדיקי הדור שהם בבחי' אתפשטותיה דמשה בכל דור ודור (ראה תיקו"ז קיד, א), והוא האיש על העדה, וצריך לקבל פניו בשבתות ומועדים.

(חוקי חיים)

וידבר ה' אל משה צו את בני ישראל (כח, א-ב).

צ"ו לשון חיבור, וידבר ה' אל משה השי"ת ציוה למשה רעיא מהימנא "צו את בני ישראל" שיתחבר אל בני ישראל, הר"ת של א"ת ב'ני אתון א"ב, הזדווג אליהם כאב רחמן, לדאוג עבור כל הצטרכויותיהם הגשמיים, להמשיך עליהם חסדים חיי אריכא ומזוני רוחא, אמנם עיקר העיקרים היה להם לרועה נאמן ללמד אותם דעת את ה', אשר הוא החסד הגדול שבחסדים, הס"ת של את' בני' גימ' שמ"ע, שזהו ראשית העבודה – קבלת עול מלכות שמים.

(ליקוטי ישועות משה)

והקרבתם אשה עלה לה' (כח-ט).

אם הקרבתכם נעשית באשה - באש של התלהבות, אזי הריהו עולה לה' - השי"ת מתעלה על ידה, כמו שאמר הכתוב: "ימלא ה' כל משאלותיך" - היינו, שתמלא את כל משאלותיך ורצונותיך בה', בכוונה להגדיל תורה ולהאדיר את כבודו בעולם.

(קדושת לוי)

עובדות חיים

כן בנות צלפחד דוברות (כז, ז)

ישבו חסידים עם רבי נחום-ישראל מליפנה ושוחחו על המוני בית-ישראל שמשחרים לפתחם של צדיקים, וכל מעיינם בצורכיהם הגשמיים בלבד. נענה הצדיק ואמר: "כאשר יהודי מבקש גשמיות, וודאי שכוונתו היא לשם שמים – ע"מ שיוכל לקיים מצוות ומעשים טובים ולגדל את ילדיו לתורה ולמצוות".

והוסיף: "כשבאו בנות צלפחד אל משה וביקשו לקבל את נחלת אביהן, פירש משה את כוונתן לשם שמים – שעל-ידי העושר יוכלו לעבוד את ה'. זה מה שנאמר: 'ויקרב משה את משפטן לפני ה' – הוא 'קירב' את תביעתן אל ה' ופירשה כשאיפה להתקרבות לקב"ה. ועל כך ענה לו הקב"ה: 'כן בנות צלפחד דוברות – זו אכן כוונתן האמיתית'".

איש על העדה" (כז, טז)

פעם שאלו בנו בעל ה"כתב סופר": "אבי, איך אתה מרהיב בנפשך עוז להשיב לשואלים דבר ה' מיד בבוא השאלה לידך, אפילו בחמורות, ואיך ירא שברוב חיפזון תחטיא את המטרה?" השיב לו: "ידעתי בני ידעתי כי לא דבר קטן הוא, ושמעתא בעיא צילותא. אבל דע בני, שבכל דור ודור העמיד הקב"ה איש על העדה, אשר יצא לפנייהם להאיר להם הדרך, להשיב על שאלותיהם ולהתיר ספיקותיהם; ויען כי רובם ככולם שואלים דבר ה' מפי, נראה בעליל כי מן השמים מסכימים לזה. וברוך ה' למדתי ככל הצורך, וכוונתי בלתי לה' לבדו ולא לזולתו, על כן אינני חושד לקב"ה שיכשילני ח"ו, ובוודאי יסכים להוראתי. ואם לפעמים הראיה שלי לפסק הדין איננה אמת, מכל מקום הדין אמת הוא!" ("ספרא דמלכא" – אוצר אמרות החת"ס)

ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה

לפני פטירתו של הגאון רבי שמעון סופר לקראו אליו את ראשי הקהילה של קראקא: ואמר להם, דעו לכם רבותי, שכל רועה מסור לצאנו, ודואג להוציאם למרעה ומקפיד, שלא יאונה להם כל רע, אבל מסירותו זו אינה מכוונת דווקא, לטובת הצאן אלא לטובת עצמו הוא, דואג להם מפני שהם נכסיו ורכושו אבל לא כן הוא רועה ישראל, שבשעה שהוא, דואג לעדתו צריכה להיות דעתו נתונה לא לטובת הנאה עצמית שהעדה מעניקה לו פרנסה וכבוד, אלא לטובתם בלבד וזהו הפירוש, "ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה" שלא יהיה כצאן אשר אין להם רועה שאין דעתו של הרועה נתונה להם אלא לעצמו.

נעימות החיים

אשר יצא לפנייהם... (כז, יז)

מובא בהקדמת ספר קובץ שיעורים ויש לבאר פירוש "אשר יצא לפנייהם" כמסופר על הגאון ר' אלחנן וסרמן הי"ד, שכשפרצה מלחמת העולם השנייה, הוא היה בארצות הברית לצורך איסוף ממון לשיבתו הקדושה, וכששמע על המלחמה הודיע למליון שברצונו לחזור במהירות האפשרית למקום מגוריו בליטא ברנוביץ. ומליון שאלו אותו, רבי, הרי מי יודע מה יהיה עם הרבי שם, ובפרט שהצדדים הלוחמים היו ידועים כרוצחים שפלים, ודם יהודי היה הפקר בעיניהם, על כן כדאי שהרבי ישאר עמנו כאן ואנחנו נדאג להביא את משפחתו לכאן ונדאג לו לכל צרכיו. רבי אלחנן לא הסכים בשום אופן, ואמר להם בתור תפקידי כרב אני חייב להיות עם בני עדתי בשעות טרופות וקשות אלו, הרב הוא אחראי לקהילתו, והוסיף, איך אני יכול להשאיר את קהילתי בעת צרה, הרי אני רבם, ואם לא ישאבו ממני עידוד והתחזקות בשעות קשות אלו, ממי ישאבו... ואכן קם ונסע לעירתו כדי להיות עם בני קהילתו עד הרגע האחרון, והוא עלה עמם על המוקד על קידוש ד' הי"ד.

וכה היה המעשה, באמצע לימודם מסכת נדה בישיבה, ביום י"ט תמוז תש"א הגיעו הנאצים ימ"ש להוציאם להורג, כשהוליכום למקום ההרג, רבי אלחנן חיזק את בני עדתו, ודיבר בשקט, תוך מנוחה נפשית כדרכו בקודש, ארשת פניו הביעה רצינות, ובדיבורו לא הרגישו כל נימה פרטית, אף לא נפרד מבנו ר' נפתלי בינוש (שהיה בין הנספים), שיחתו היתה מכוונת לכולם לכלל ישראל. וכה היו דבריו "במרומים מחשיבים אותנו כצדיקים, כנראה שנבחרנו לכפר בגופותינו על כלל ישראל, אי לזאת אנו צריכים לשוב לד' בתשובה שלימה ומיד... הזמן קצר, הדרך למבצע התשיעי (מקום הטבח של קדושי סלבודקה, קובנא) קרובה, עלינו לדעת כי קרבנותינו יעלו יותר לרצון על ידי התשובה, ועל ידי כן נציל את חייהם של אחינו ואחיותינו באמריקה... שלא תעלה ברעיונו איזו שהיא מחשבת פסול ח"ו, שהיא כפיגול ופוסלת את הקרבן, אנו מקיימים עתה את המצוה הכי גדולה באש הצתה ובאש אתה עתיד לבנותה", האש היוקדת את גופתנו היא האש שתחזור ותקים מחדש את בית ישראל".

הליכות חיים

הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מרבני אג"ש ומח"ס גם אני אודך

ירושלם ברבנות

מעתי, אמנם משה רבינו מלך הוא, ודין מלך עליו, אך שררתו אינה עוברת בירושלם, שהרי לא נמשח (הרב ש. חיים).
(ג) תירוץ נוסף: לירושלם שררה קיים תנאי ברור: "והוא שיהיה הבן ממלא מקום אבותיו בחכמה וביראה" - לשון הרמב"ם (שם). ייתכן לבאר את דברי הקב"ה למשה רבינו: "כדאי הוא יהושע ליטול שכר שימושו שלא מש מתוך האוהל", שאין הכוונה רק לומר, כי יהושע קיבל את ההנהגה כפרס על שימושו, אלא, שמכיון שלא מש מתוך האוהל, ושימש את רבו באופן מוחלט, עד שלמד היטב היטב את אופן ההנהגה לכל פרטיה והשלכותיה, לכן נמצא שראוי הוא למלא את מקום רבו בהנהגה. לעומת בניו של משה, שלא ראו כל זאת, ולכן אינם בקיאים באופן ההנהגה. על פי ביאור זה נמצא, כי בניו של משה, על אף גדולתם, אינם נחשבים לממלאים מקום אבותם. ולא משום שאישיותם חסירה היא, אלא משום שלהנהגת עם ישראל זקוקים ללימוד מעמיק באופן של: "לא מש מתוך האוהל" (הרב ש. חיים).
(ד) תירוץ נוסף: הגמרא במסכת זבחים (קב, א), מביאה את דברי חז"ל על הפסוק "אל תקרב הלום" (שמות ג, ה), כי משה רבינו חפץ היה שתנתן מלכות לו ולבניו, אך הקב"ה ענהו שהמלכות לא תנתן לבניו. מובן אם כן, כי למרות שמה היה מלך, אולם בניו אינם יורשים את מלכותו (הרב ח. בניש, על פי דברי ה"חת"ם סופר" אורח חיים תשובה יב)

בפרשתנו פרשת פינחס כתוב: יפקוד ה' אלוקי הרוחות לכל בשר איש על העדה (כ"ז, ט"ז)
פירש רש"י: "יפקוד ה' - כיון ששמע משה שאמר לו המקום: תן נחלת צלפחד לבנותיו, אמר: הגיעה שעה שאתבע צרכי שיירשו בני את גדולתי. אמר לו הקב"ה: לא כך עלתה במחשבה לפני, כדאי הוא יהושע ליטול שכר שמושו שלא מש מתוך האוהל."

והקשו בספר מרפסין איגרי: הן אמת שבניו של משה אינם יכולים לרשת את תורת אביהם, שכן כתר תורה - אינו עובר בירושלם (וכן הוראה ורבנות, שאף הם בכלל כתר תורה - לשיטת הסוברות כן), אך מדוע שלא ירשו את כתר מלכותו של משה - שהרי משה, כידוע, היה מלך, כפי שלמדו זאת חז"ל מן הפסוק: "ויהי בישורון מלך" - והלא כתר מלכות וכל שררה עוברים בירושלם, כמבואר ברמב"ם (מלכים פ"א, ה"ז), ? ע"כ.

ותירצו שם כמה תירוצים

(א) תירוץ: אמנם אמת, כי משה רבינו דין "מלך" לו, אך כידוע שלא נמשח למלך, וכמו כן לא נהגו בו שאר הדינים המנויים בפרשת המלך הכתובה בפרשת כי תצא. ניתן להגדיר זאת כך: משה רבינו היה מלך "במציאות", ולא מחמת שהומלך למלך. מעתי נאמר, כי מציאות מלכותו של משה רבינו, נבעה מן העובדה שנחל את כתר התורה; גדלותו בתורה, והיותו מוסר התורה לעם ישראל, הם שהקנו לו את המעמד של "מלך".

מובן אם כן, כי את מלכותו אין בניו יכולים לרשת, כשם שאינם יכולים לרשת את כתר התורה שלו (הרב אוריאל גרינגרד - ירקוני).

(ב) תירוץ נוסף: דין ירושלם במלכות, קיים רק במלך שנמשח בשמן המשחה, אבל במלך שלא נמשח בשמן המשחה, הגם שדין מלך לו, אין מלכותו עוברת בירושלם. חידוש זה מדויק בלשונו של הרמב"ם (שם): "מאחר שמושחין המלך הרי הוא זוכה לו ולבניו לעולם". כלומר, משיחת המלך מזכה את המלכות לדורות הבאים אחריו.

עקב סכנת הקורונה תתקיים

סעודת ההילולא

של הצדיק משטפנשט זי"ע
והרה"ק רבי שלמה מקרלין זי"ע
במתכונת מצומצמת

בבית מרן רבינו שליט"א
הכניסה למזמנים בלבד - בתקוה להבנה

זקוקים לישועה? יש לכם שמחה, אזכרה וכו'
תרמו בעין יפה וקחו חלק בהפצת המעיינות של

מרכז רוחני "אמונת חיים"

בעיה"ת אשדוד

כתובת לתגובות ותרומות ולקבלת הגליון
רח' דב גור 20/23 אשדוד טל. 08-8659931
אימייל: 3118494@gmail.com

קול קראלי

עדכונים ♦ שיחות ודרשות ♦ סיפורים ♦ ניגונים

074-7962278

שמעו ותחי נפשכם

לזכר עולם יהיה צדיק

רביה"ק אברהם חיים זי"ע

בן רביה"ק אהרן זצ"ל
בעל חוקי חיים
מלב"ע ה' אלול תשעב

לזכר עולם יהיה צדיק

כבוד קדושת מרן צדיק יסוד עולם
רבי אברהם מתתיהו זי"ע
בן הרה"ק מנחם נחום זי"ע

משטפנשט

יא"צ כא תמוז

זכותו יגן עלינו ועכ"א

ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת

הרבנית בתיה חיה ע"ה
א"ח רביה"ק זי"ע ב' חוקי חיים
בת הרה"ק רבי מרדכי מזוועהיל זצ"ל
מלב"ע י"ח תמוז תש"ע

לזכר עולם יהיה צדיק

הרה"ק מאיר מאפטא זי"ע

בן הרה"צ שמואל זצ"ל
מלב"ע כה תמוז
ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק

הרה"ק שלמה מקרלין זי"ע

בן הרה"צ מאיר הלוי זצ"ל
מלב"ע כה תמוז
ת. נ. צ. ב. ה.